

Nationaal Archief
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

Nummer Toegang: 2.21.023

**Inventaris van het archief van mr. H. de Bie
[levensjaren 1879-1955], 1926-1950**

J.A.A. Bervoets

Nationaal Archief, Den Haag 1977

This finding aid is written in Dutch.

I N H O U D S O P G A V E

Beschrijving van het archief.....	5
Aanwijzingen voor de gebruiker.....	6
Openbaarheidsbeperkingen.....	6
Beperkingen aan het gebruik.....	6
Materiële beperkingen.....	6
Aanvraaginstructie.....	6
Citeerinstructie.....	6
Archiefvorming.....	7
Geschiedenis van de archiefvormer.....	7
Geschiedenis van het archiefbeheer.....	8
Inhoud en structuur van het archief.....	9
Inhoud.....	9
Verantwoording van de bewerking.....	9
Verwant materiaal.....	10
Beschikbaarheid van kopieën.....	10
 Beschrijving van de series en archiefbestanddelen.....	 11
I. Rechter bij de arrondissementsrechtbank in Rotterdam (1926-1932).....	11
II. Vice-president van de arrondissementsrechtbank in Rotterdam (1932-1946).....	12
A. 1932-1939.....	12
1. Organisatie van de arrondissementsrechtbank.....	12
2. Civielrechtelijke aangelegenheden.....	12
3. Strafrechtelijke aangelegenheden.....	12
B. 1940-1946.....	13
III. President van de arrondissementsrechtbank in Rotterdam (1946-1949).....	16
IV. Nevenactiviteiten.....	17
 Bijlagen.....	 19
Index.....	19

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

Naam archiefblok:

Collectie 296 H. de Bie

Archiefbloknummer:

C22282

Omvang:

39 inventarisnummer(s) 0,20 meter

Taal van het archiefmateriaal:

Het merendeel der stukken is in het Nederlands

Soort archiefmateriaal:

Normale, geschreven, getypte en gedrukte documenten, geen bijzondere handschriften.

Archiefdienst:

Nationaal Archief

Locatie:

Den Haag

Archiefvormers:

mr. H. de Bie (1879-1955)

Samenvatting van de inhoud van het archief:

Mr. H. de Bie (1879-1955) was o.a. rechter en vice-president van de arrondissementsrechtbank in Rotterdam. Tijdens WOII wist hij zich te handhaven als mede-initiator van protestakties tegen maatregelen van de bezetter. Het archief bevat stukken die zijn opgemaakt uit hoofde van zijn functies.

Aanwijzingen voor de gebruiker

OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN

Volledig openbaar.

BEPERKINGEN AAN HET GEBRUIK

Reproductie van originele bescheiden uit dit archief is, behoudens de algemene regels die gelden voor het kopiëren van stukken, niet aan beperkingen onderhevig. Er zijn geen beperkingen krachtens het auteursrecht.

MATERIËLE BEPERKINGEN

Het archief kent geen beperkingen voor het raadplegen van stukken als gevolg van slechte materiële staat.

AANVRAAGINSTRUCTIE

Openbare archiefstukken kunnen online worden aangevraagd en gereserveerd. U kunt dit ook via de terminals in de studiezaal van het Nationaal Archief doen. Om te kunnen reserveren dient u de volgende stappen te volgen:

1. [Creëer een account of log in.](#)
2. Selecteer in de archiefinventaris een archiefstuk.
3. Klik op 'Reserveer' en kies een tijdstip van inzage.

CITEERINSTRUCTIE

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:

Nationaal Archief, Den Haag, Collectie 296 H. de Bie, nummer toegang 2.21.023, inventarisnummer ...

VERKORT:

NL-HaNA, Bie, de, 2.21.023, inv.nr. ...

Archiefvorming

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

Hendrik de Bie werd op 12 september 1879 in Rotterdam geboren als zoon van Hendrik de Bie en Regnera Louise Geertruid Constantea van Mierop. Na het behalen van het einddiploma van het Gymnasium Erasmianum studeerde hij rechten aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, alwaar hij in 1904 promoveerde op een dissertatie over tuchtrecht. Hij begon toen een advocatenpraktijk in Zwolle, waar hij verschillende nevenfuncties bekleedde: directeur van de Spoorwegmaatschappij Zwolle-Blokszijl (1906-1915), lid van de gemeenteraad (1907-1909) en van de Provinciale Staten van Overijssel (1907-1914).

Op 24 juni 1908 deed hij zijn intrede in de rechterlijke macht als substituut-griffier bij de arrondissementsrechtbank in Zwolle. Op 19 mei 1914 werd hij benoemd tot rechter bij de arrondissementsrechtbank in Winschoten, op 25 september 1917 in gelijke functie in Rotterdam. Bij zijn gewone civiel- en strafrechtelijke werkzaamheden had vooral de kinderrechtspraak zijn aandacht, waarbij hij als principieel lidmaat van de Nederlandse Hervormde kerk het pedagogische element, "de heropvoeding van de afgedwaalde jeugd", niet uit het oog verloor: hij was voorzitter van de Stichting Hoenderloo en van de Nederlandsche Bond tot Kinderbescherming.

Op 7 april 1932 werd De Bie vice-president van de arrondissementsrechtbank in Rotterdam. Hij bleef zich echter op sociaal terrein bewegen, waarbij hij zelfs adviezen uitbracht aan de Volkenbond. Zijn zorg voor de diaconie vindt zijn weerslag in een commentaar op het algemeen reglement op het beheer der kerkelijke goederen en fondsen van de Nederlandse Hervormde gemeenten, dat in 1938 een vierde druk beleefde.

Zijn levensovertuiging werd ernstig beproefd toen in 1940 na de Duitse inval de secretaris-generaal van het departement van Justitie, J.J. Schriecke, pogingen ondernam om de rechterlijke macht en de rechtspraak om te vormen in de richting van de nieuwe orde. Onder de fascistisch gerichte theoreticus A.F. Zwaardemaker als president ¹ wist hij zich te handhaven als mede-initiator van protestakties van de rechterlijke macht: tegen de invoering van het strafkamp "Erica" in Ommen, tegen het daarop volgende ontslag van de raadsleden F.F. Viehoff en J. Wedeven ², tegen de inlijving van onder voogdij gestelde minderjarigen in de Duitse Arbeidsdienst en de Waffen-S.S. ³ en tegen voorstellen tot wijzigingen van het reglement van de rechtspraak ⁴. Op 25 augustus 1944 zegde de bezetter hem per 1 oktober ontslag aan, gebruik makende van een bepaling inzake gedwongen pensionering. Onmiddellijk na de bevrijding, op 8 mei 1945 verkreeg hij rechtsherstel ⁵.

Na de zuivering van Zwaardemaker volgde hij hem op 18 februari 1946 als president van de arrondissementsrechtbank in Rotterdam op. Hij bleef in functie tot 1 oktober 1949, toen hij wegens 70-jarige leeftijd pensioen aanvraagde. De Bie bleef zich met de reclassering van minderjarigen bezig houden; vanaf 3 maart 1948 was hij voorzitter van het Algemeen College van Toezicht enz. op het Rijkstucht- en Opvoedingswezen. Bij de opheffing van dit college op 15 april 1955 werd hij benoemd tot Commandeur in de Orde van Oranje-Nassau.

Hij overleed op 15 november 1955 in Rotterdam.

1 Zie over A.F. Zwaardemaker; J.A.A. Bervoets, Inventaris van de papieren van mr. A.F. Zwaardemaker (1892-1948), Den Haag, 1976.

2 Zie inventarisnummer 25 en archief van het ministerie van Justitie, Kabinet, 1943 dossier 483.

3 Correspondentie hierover in het archief van het ministerie van Justitie, 1943. De Bie treedt hier op als afgevaardigde van de Nederlandse Hervormde Kerk.

4 Zie inventarisnummer 29.

5 Zie inventarisnummer 34. De Bie was in 1944 vijfenzeftig jaar; E.B.F.F. Wittert van Hoogland, die reeds in 1940 de 65-jarige leeftijd had bereikt, heeft de gehele oorlog door het voorzitterschap van de Vereniging van Raden van Arbeid bekleed.

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

De collectie De Bie werd in 1974 aan het Algemeen Rijksarchief overgedragen door de griffier van de Hoge Raad ⁶.

De rechtstitel is (nog) onbekend

6 Correspondentie van de Algemene Rijksarchivaris, 1974, B 176.

Inhoud en structuur van het archief

INHOUD

De stukken hebben voornamelijk betrekking op De Bie's werkzaamheden als rechter en in het bestuur van de arrondissementsrechtbank van Rotterdam.

VERANTWOORDING VAN DE BEWERKING

In 1976 werden de papieren geïnt inventariseerd door drs. J.A.A. Bervoets, chartermeester bij de Tweede.Afdeling van het Algemeen Rijksarchief.

Verwant materiaal**BESCHIKBAARHEID VAN KOPIEËN**

Inventarisnummers van dit archief zijn niet in kopievorm beschikbaar

BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDDELEN

I. RECHTER BIJ DE ARRONDISSEMENTSRECHTBANK IN ROTTERDAM (1926-1932)

- 1** Stukken betreffende het optreden van De Bie als deskundige en als rechter bij een geschil tussen enige schuldeisers over de verdeling van de opbrengst van de executoriale verkoop van het stoomschip "Karl Hans" door de Emden Reederei A.G. 1926 1 omslag

II. VICE-PRESIDENT VAN DE ARRONDISSEMENTSRECHTBANK IN ROTTERDAM (1932-1946)

A. 1932-1939

1. ORGANISATIE VAN DE ARRONDISSEMENTSRECHTBANK.

- 2** Stukken betreffende verzoeken aan De Bie om inlichtingen over sollicitanten naar functies in de magistratuur.
1933-1938 1 omslag
De namen van de betrokken personen zijn opgenomen in de index.
- 3** Correspondentie over de toewijzing van taken aan de rechterlijke macht en de vaststelling van procesrollen.
1933-1939 1 omslag
- 4** Doorslag van een nota van de president van de arrondissementsrechtbank aan Burgemeester en Wethouders van Rotterdam, houdende het verzoek om plaatsing van fietsen tegen de gevel van het gerechtsgebouw te verbieden.
26 juli 1939 1 stuk

2. CIVIELRECHTELIJKE AANGELEGENHEDEN.

- 5** Ingekomen doorslag van een brief van W.A. Laming, genaturaliseerd Engelsman, aan zijn advocaat G.H.C. Bodenhausen over te betwisten aanspraken van zijn broer R.V. Laming op een erfenis.
15 maart 1932 1 stuk
Dit stuk werd door afzender als bewijsstuk aan De Bie doorgezonden.
- 6** Stukken betreffende voorstellen van advocaten tot wijzigingen in de rechtsgang van faillissementsprocedures en tot vermindering van gerechtskosten.
1934-1939 1 omslag
- 7** Stukken betreffende een advies van De Bie inzake een vordering van de Baskische regering en de organisatie Sovfracht van de U.S.S.R. aan elf Basken tot ontruiming van het s.s. "Bairo", en een verzoek van deze Basken tot schadevergoeding.
1937-1938 1 omslag

3. STRAFRECHTELIJKE AANGELEGENHEDEN.

- 8** Correspondentie over de formele aspecten van de strafprocesvoering en over tijdens strafprocessen plaats gevonden hebbende incidenten.
1932-1938 1 omslag
De namen van betrokkenen zijn opgenomen in de index.
- 9** Correspondentie over de vraag of bij een strafproces aan psychiatrische rapporteurs over in hun eigen inrichting verpleegde delinquenten vacatieloon verschuldigd is.
April-juli 1933 1 omslag
- 10** Correspondentie met de divisie-officier van het Leger des Heils en Burgemeester en Wethouders van Rotterdam over een verbod van de burgemeester van openluchtbijeenkomsten van het Leger des Heils.
September-oktober 1933 1 omslag

- 11** Ingekomen circulaire van het Genootschap tot Zedelijke Verbetering der Gevangenen, houdende verzoek om bij de toewijzing van reclasseringsambtenaren rekening te houden met de godsdienstige belangen van joden. Gestencild.
15 oktober 1933 1 stuk
- 12** Stukken betreffende verzoeken van het parket van de Officier van Justitie om inlichtingen over uitgekeerde vergoedingen van verblijfkosten van getuigen.
Oktober-november 1933 1 omslag
- 13** Doorslag van een nota van De Bie aan de voorzitter van de arrondissementsrechtbank, houdende een voorstel tot registratie van de antecedenten van verkeersdelinquenten. Met bijlagen.
November 1933 3 stukken
- 14** Ingekomen brief van de hoofdcommissaris van politie van Rotterdam, houdende protest tegen rechtstreeks gevraagde inlichtingen aan een van zijn agenten. Met concept en doorslag van het antwoord.
December 1933 2 stukken
- 15** Ingekomen exemplaar van Piscator, orgaan van het Centraal Nederlandsch Hengelaars Verbond, houdende een artikel naar aanleiding van een vonnis van de arrondissementsrechtbank van Rotterdam wegens overtredingen van het verbod tot vissen in de Rotte. Met krante-artikel uit het Rotterdamsch Nieuwsblad over hetzelfde onderwerp.
Januari 1934 2 stukken
- 16** Stukken betreffende een onderzoek van De Bie naar de wijze, waarop aan een wegens mishandeling veroordeelde delinquent rechtsbijstand is verleend.
Maart-april 1934 1 omslag
De namen van de betrokkenen zijn opgenomen in de index.
- 17** Ingekomen pamfletten van een "Comité ter ondersteuning ... van R. Heijne in de Hollandsche Dreyfus en Stavisky-zaken".
Juni 1934 2 stukken
Heijne stond terecht wegens belediging van minister van Justitie J. Donner.

B. 1940-1946

- 18** Briefwisseling met Franken, 29 december 1945; H.M. Fruin, 4 maart 1940; N. Muller, 1943; G. Oskam, 31 december 1945; C.W. Thöne, oktober 1943; J. Wijnveldt, 1843-1944; A.F. Zwaardemaker, 29 april 1944.
1940-1945 1 omslag
- 19** Ingekomen recensie van het dagblad "De Nederlander", houdende een bespreking van een artikel van A.F. Zwaardemaker over het vrederecht onder de titel "Rechter en Overheid" in het Utrechtsch Dagblad van 28 augustus 1941.
2 september 1941 1 stuk
- 20** Ingekomen circulaire van het departement van Justitie inzake de uitvoering van het recht van abolitie en gratie. Gedrukt.
1941, 1942 3 stukken
- 21** Ingekomen circulaire van het dagelijks bestuur van de Nederlandsche Advocaten-

- Vereeniging, houdende verzoek tot beperking van de overwegingen bij vonnissen.
8 september 1942 1 stuk
- 22** Concept van een afscheidsredevoering van De Bie wegens het aftreden van G.W. van Viersen Trip als vice-president van de arrondissementsrechtbank. Met krante-artikel.
1942 1 omslag
Dit concept is getypt op de achterzijde van enkele bladen van een rapport in doorslag over de rechtspositie van onder voogdij gestelde kinderen in tehuizen. Z.j.
- 23** Correspondentie over de verdeling van werkzaamheden van de arrondissementsrechtbank.
1942-1944 4 stukken
- 24** Ingekomen circulaire van het Belgisch Hof van Cassatie, houdende afschrift van een adres aan de militaire commandant voor België en Noord-Frankrijk als protest tegen de invoering van de arbeidsinzet in België. Met afschrift, begeleidbrief van A.C. Reindertz en een anoniem pamflet tegen de Nederlandse arbeidsinzet, getiteld "Commentaar op de Aanwijzingen". Gedrukt, getypt, geschreven.
Maart-mei 1943 4 stukken
- 25** Stukken betreffende protestacties van leden van de magistratuur tegen de plaatsing van gedetineerden in werkkampen en in het strafkamp "Erica" in Ommen, en tegen de ontslagaanzegging van de raadsleden van het gerechtshof in Leeuwarden F.F. Viehoff en J. Wedeven.
1943 1 omslag
Zie hierover ook de briefwisseling in inventarisnummer 18. De namen van agerende individuen zijn opgenomen in de index.
- 26** Correspondentie, gevoerd naar aanleiding van een aangekondigd bezoek van J.J. Schriecke, secretaris-generaal van het departement van Justitie, aan de arrondissementsrechtbank in Rotterdam.
Oktober 1943 4 stukken
- 27** Stukken betreffende de vacature van een post van rechter-plaatsvervanger.
Oktober-november 1943 1 omslag
- 28** Ingekomen brief van zijn zoon H. de Bie, griffier van de arrondissementsrechtbank, begeleidende een afschrift van een brief van L.J. Hijmans van den Bergh over fouten in de grossen van uitgesproken vonnissen.
Januari 1944 2 stukken
- 29** Stukken betreffende protestacties van leden van de magistratuur tegen door de secretaris-generaal van het departement van Justitie voorgestane wijzigingen van het Reglement I voor de rechtspraak.
Januari-maart 1944 1 omslag
- 30** Stukken betreffende de vacature van een deurwaarderspost.
Februari 1944 1 omslag
- 31** Ingekomen besluit van de secretaris-generaal van het departement van Justitie over de inverzekeringstelling en voorlopige hechtenis.
13 maart 1944 1 stuk
- 32** Staten, houdende voorstellen tot wijziging van gerechtskosten bij processen. Met

aantekeningen van De Bie.
1944 en z.j

4 stukken

33

Ingekomen rapport van Michielsen over de geldigheid van ladingaanduidingen op connossementen en de verhaalbaarheid van schade op grond van deze beschrijvingen. Met begeleidbrief.
22 juni 1944

2 stukken

34

Stukken betreffende de ontslagaanzegging van De Bie als vice-president op leeftijdsgronden en zijn herbenoeming.
1944-1946

1 omslag

De namen van briefschrijvers, die op deze feiten reageerden, zijn opgenomen in de index.

III. PRESIDENT VAN DE ARRONDISSEMENTSRECHTBANK IN ROTTERDAM (1946-1949).

- 35** Correspondentie, gevoerd naar aanleiding van verzoeken om inlichtingen over of ter bemiddeling van sollicitanten naar een post in de magistratuur.
1946-1948 6 stukken
- 36** Doorslagen van brieven, houdende zijn ontslagaanzegging en aanbevelingen over zijn opvolging. Met werkrooster van de rechtbank.
Juni 1949 3 stukken
- 37** Ingekomen afschrift van een vonnis van het gerechtshof van Den Haag inzake een appel van J.N. Vaes tegen J.G. van der Veen, weduwe van J.G. Vaes, wegens een vordering van door appellant betaalde rechten voor de vermogensaanwasbelasting. Met begeleidbrief van J.P.G. van Velzen.
21 juli 1949 2 stukken

IV. NEVENACTIVITEITEN.

- 38** Ingekomen uitnodiging van de burgemeester van Rotterdam voor een rondvaart met congresgangers van de "Académie de droit international de La Haye" door de havens van Rotterdam. Met doorslag van een afwijzend antwoord.
Juli 1949 2 stukken
- 39** Ingekomen brief van C.W. van der Pot, aftredend hoogleraar in het staatsrecht, houdende verzoek om inlichtingen over rechter L. Erades. Met doorslag van het antwoord.
Maart 1950 2 stukken

BIJLAGEN

INDEX

<i>Onderwerp</i>	<i>inventarisnummer</i>
Abbema, ds.	8
Académie de droit international de la Haye	38
Andringa, A.R.	27, 34
Arbeitseinsatz, 1943	24
Bairo, stoomschip	7
Baskische verstekelingen, 1937	7
België, Arbeitseinsatz 1943	24
Berg, H.G. van den	2
Bie, H. de (jr.)	28
Bodenhausen, G.H.C.	5
Bordewijk, F.	34
Brongers, J.C.	34
Brouwer, M.	8
Centraal Nederlandsch Hengelaars Verbond	15
Cluysenaer, O.J.	25
Coenen, J.	34
Connossementen van scheepsladingen, bewijswaarde	33
Dirkzwager	27
Donner, J. belediging	17
Eikelenboom, F.	8
Emder Reederei A.G.	1
Erades, L.	39
E???, G.L. van	2
Faillissementsprocedures	6
Franken	8
Fruin, H.M.	18
Fruin, J.A.	16
Genootschap tot Zedelijke Verbetering van gevangenen	11
Getuigen, vergoeding verblijfskosten	12
Goddard, J.R.	27
Gratieverleningen, 1941, 1942	20
Groenenboom, P.	27

Onderwerp	inventarisnummer
Gülcher, C.F.	2
Haar Romeny, H.B.R. ter	35
Halbertsma, S.N.B.	29, 34
Heijne, R.	17
Hoogenbergh, P.H.M.	34
Houwing, Ph.A.N.	34
Huygen, A.	2
Hijmans van den Bergh, L.J.	28, 30
Inverzekeringstelling van arrestanten, 1944	31
Joden, reclassering	11
Jonge van Ellemeet, B.M. de	34
"Karl Hans", stoomschip	1
Krebbbers, J.M.C.	30
Laming, R.V.	5
Laming, W.A.	5
Leersum, W.M. van	8
Leger des Heils, openluchtbijeenkomsten	10
Lookeren Campagne, L. van	2
Lourens, J.H.	27
Marx-Slinckel, V.G.	34
Meischke, J.C.V.	8
Michielsen	33
Milders, J.	35
Mos, C.J. de	8
Muinck, M. de	35
Muller, H.	18
Muller, N.	25
Nauta, G.	30
"Nederlander, de" (dagblad)	19
Nelemans, F.A.	30
N.V.C.	8
Ommen, strafkamp "Erica"	18, 25
Oosten Slingeland, G.L. van	36
Oskam, G.	18, 34
"Piscator" (tijdschrift)	15
Pot, C.W. van der	39

Onderwerp	inventarisnummer
Proceskosten bij het gerecht	6, 32
Psychiatrische expertise bij strafprocessen	9
Reglement voor de rechtspraak, wijziging 1944	29
Reindertz, A.G.	24
Rietveld, W.	8
Rotte, visverbod	15
Rotterdam, gerechtsgebouw	4
Rotterdam, politie-aangelegenheden	14
Rotterdam, verbod openluchtbijeenkomsten 1934	10
"Rotterdamsch Nieuwsblad"	15
Schipper	35
Scholten, G.J.	30
Schorer, W.L.	34
Schriecke, J.J.	20, 25, 26, 29, 31, 34
Somer, A.B.	25
Sovfracht (U.S.S.R.)	7
Suermondt Wzn, W.	27
Taverne, B.M.	25
Thöne, A.W.	18, 25, 29
Toelating publiek bij rechtszittingen	8
Ulenberg, J.M.	16
Utrechtsch Dagblad	19
Vaes, J.G.	37
Vaes, J.N.	37
Veen, J.G. van der	37
Velzen, J.P.G. van	34, 37
Verkeersdelinquenten, antecedentenonderzoek	13
Verpleegkosten van delinquenten	9
Viehoff, F.F.	25
Viersen Trip, G.W. van	22
Vollenhoven, J. van	36
Voogdijkinderen, rechtspositie	22
Voorlopige hechtenis, 1944	31
Vos van Steenwijk, J.A.G. de	25
Vredegerechten, 1941	19
Walsem, J.J. van	30

Onderwerp	inventarisnummer
Wedeven, J.	25
Wijnveldt, J.	18, 29
Zwaardemaker, A.F.	18, 19, 25, 27, 29